

LISTA E LËNDËVE MBI TË CILAT HARTOHEN PROGRAMET TEORIKE

A. Ligji civil

Transporti rrugor i mallrave dhe udhëtarëve

Kandidati duhet, në mënyrë të veçantë:

1. të njihet me tipet kryesore të kontratës së përdorur dhe me të drejtat dhe detyrimet që burojnë prej tyre në transportin rrugor;
2. të jetë i aftë të negociojë një kontratë transporti e vlefshme juridikisht, veçanërisht në lidhje me kushtet e transportimit;

Transporti i mallrave

3. të jetë i aftë të gjykojë një pretendim sipas parimit të tij në lidhje me kompensimin për humbje ose dëmzim të mallrave gjatë transportimit ose për shpërndarjen me vonesë të tyre, dhe të kuptojë se një pretendim i tillë dëmton përgjegjësinë kontraktuale të tij;
4. të njihet me rregullat dhe detyr imet që burojnë nga Konventa CMR mbi kontratën për transportin rrugor të mallrave me rrugë;

Transporti rrugor i udhëtarëve

5. të jetë i aftë të gjykojë një pretendim sipas parimit të tij në lidhje me kompensimin për dëmtimin e udhëtarëve ose dëmzim të bagazheve të tyre të shkaktuar nga një aksident gjatë transportit, ose lidhur me kompensimin për vonesat, dhe të kuptojë sa një pretendim i tillë dëmton përgjegjësinë kontraktuale.

B. Ligji tregtar

Transporti rrugor i mallrave dhe udhëtarëve

Kandidati duhet, në veçanti:

1. të njihet me kushtet dhe formalitetet e vendosura për kryerjen e tregtisë, detyrimet e përgjithshme që bien mbi operatorët e transportit (regjistrimi, mbajtja e informacionit etj.) dhe pasojat e falimentimit;
2. të ketë njohuri për format e ndryshme të shoqërive tregtare dhe rregullat që drejtojnë themelimin dhe operimin e tyre.

C. Ligji social

Transporti rrugor i mallrave dhe mallrave

Kandidati duhet, në veçanti:

1. të njihet me rolin dhe funksionin e institucioneve sociale të ndryshme, të cilat lidhen me transportin rrugor (shoqatat e transportit, kryetarët e shoqatave të transportit, inspektorët e punës etj.);
2. të njihet me detyrimet e sigurimit shoqëror dhe shëndetësor të punonjësve;
3. të njihet me rregullat që drejtojnë kontratat e punës për kategori të ndryshme të punëtorëve të punësuar nga ndërmarrjet e transportit rrugor (formën e kontratës, detyrimet e palëve, kushtet e punës dhe orët e punës, pushimi i paguar, shpërblimi, prishja e kontratës etj.).

D. Ligji fiskal

Transporti rrugor i mallrave dhe udhëtarëve

Kandidati duhet, në mënyrë të veçantë, të njihet me rregullat që drejtojnë:

1. TVSH në shërbimet e transportit;
2. taksat mbi mjetet motorike (taksa e qarkullimit, taksa e mjedisit);
3. taksat "tolls" (për segmente rrugore të veçanta, ura, tunele etj.) dhe taksat e përdorimit të infrastrukturës;
4. taksat mbi të ardhurat.

E. Menaxhimi i biznesit dhe financiar i ndërmarrjes

Transporti rrugor i mallrave dhe udhëtarëve

Kandidati duhet, në veçanti:

1. të njihet me ligjet dhe praktikat në lidhje me përdorimin e çeqeve, faturat e shkëmbimit, dokumentet premtuese për parapagim, kartat e kreditit dhe mjetet dhe metodat e tjera të pagesës;
2. të njihet me format e ndryshme të kredisë, depozitat e garancisë, borxhet, marrjen në përdorim me këste (leasing), qira etj. dhe me taksat dhe detyrimet që burojnë prej tyre;
3. të dijë çfarë është një bilanc, si është paraqitur ai dhe si interpretohet ai;
4. të jetë i aftë të lexojë dhe interpretojë një llogari fitimi dhe humbje;
5. të jetë i aftë të vlerësojë pozicionin financiar dhe fitimprurës, në mënyrë të veçantë në bazë të raportit financiar;
6. të njihet me elementet e kostos së ndërmarrjes së tij (kostot fikse, kostot variabile, kapitalin e punës, amortizimin, etj.) dhe të jetë i aftë në llogaritjen e kostos për mjet, për kilometër, për udhëtim ose për tonë;
7. të jetë i aftë të hartojë grafikun e organizimit në lidhje me personelin e ndërmarrjes në tërësi dhe të organizojë planet e punës etj;
8. të njihet me parimet e marketingut, publicitetin dhe marrëdhëniet me publikun, përfshirë promovimin e skontove në shërbimet e transportit dhe përgatitjen e dosjeve të klientëve;
9. të njihet me tipet e ndryshme të sigurimit që kanë lidhje me transportin rrugor (detyrimin, dëmin aksidental/ sigurimin e jetës, sigurimin jojetësor dhe bagazheve) me garancitë dhe detyrimet që rrjedhin prej tyre;

Transporti rrugor i mallrave

10. të jetë i aftë në zbatimin e rregullave që kontrollojnë faturën e shërbimeve të transportit rrugor të mallrave dhe të njohë kuptimin e termave;
11. të njihet me kategoritë e ndryshme, ndihmëse të transportit, rolin e tyre, funksionin e tyre dhe, kur duhet, statusin e tyre;

Transporti rrugor i udhëtarëve

12. të jetë i aftë të zbatojë rregullat që kontrollojnë tarifën dhe çmimin në transportin e udhëtarëve publikë dhe privatë;
13. të jetë i aftë të zbatojë rregullat që kontrollojnë faturën e shërbimeve në transportin rrugor të udhëtarëve.

F. Hyrja në treg

Transporti rrugor i mallrave dhe i udhëtarëve

Kandidati duhet, në veçanti:

1. të njihet me rregullat që drejtojnë veprimtarinë e transportit rrugor për të tretë ose me qira, nënkontraktimin, qiranë e mjetit, dhe në veçanti rregullat që drejtojnë organizimin dhe pranimin në veprimtari, autorizimet për operacionet brenda dhe jashtë vendit, inspektimet dhe sanksionet;
2. të njihet me rregullat për ngritjen e ndërmarrjes së transportit rrugor;
3. të njihet me dokumente të ndryshme të kërkuara për operimin në shërbimet e transportit rrugor dhe të jetë i aftë në futjen e procedurave të kontrollit dhe në veçanti ato që kanë lidhje me mjetin, drejtuesin e mjetit, mallrat dhe bagazhet që mbahen si në mjet, dhe në ndërtesat e ndërmarrjes;

Transporti rrugor i mallrave

4. të njihet me rregullat në organizimin e tregut në shërbimin e transportit rrugor të mallrave, në trajtimin e mallrave dhe logjistikën;
5. të njihet me formalitetet kufitare, rolin dhe qëllimin e dokumenteve T dhe karnetat TIR, dhe detyrimet dhe përgjegjësitë që burojnë prej përdorimit të tyre;

Transporti rrugor i udhëtarëve

6. të njihet me rregullat në organizimin e tregut në transportin rrugor të udhëtarëve;

7. të njihet me rregullat për futjen e shërbimeve të transportit rrugor të udhëtarëve dhe të jetë i aftë të hartojë plane transporti.

G. Standardet teknike dhe aspektet e operimit

Transporti rrugor i mallrave dhe i udhëtarëve

Kandidati duhet, në veçanti:

1. të njihet me rregullat në lidhje me peshat dhe përmasat e lejuara të mjeteve rrugore dhe procedurat që ndiqen në rastin e ngarkesave jo normale, të cilat përbëjnë një përjashtim të këto rregulla;

2. të jetë i aftë të zgjedhë mjetet dhe komponentët e tyre (shasinë, motorin, sistemin e transmisionit, sistemin e frenimit, etj.) në përputhje me nevojat e ndërmarrjes;

3. të njihet me formalitetet lidhur me tipin e aprovuar, regjistrimin dhe kontrollin teknik të këtyre mjeteve;

4. të kuptojë çfarë masash duhet të ndërmerren për reduktimin e zhurmës dhe të luftojë ndotjen e ajrit nga emetimi i gazrave të automjeteve;

5. të jetë i aftë të hartojë plane mirëmbajtjeje periodike për mjetet dhe pajisjet e tyre;

Transporti rrugor i mallrave

6. të njihet me tipet e ndryshme të trajtimit të ngarkesave dhe pajisjet e ngarkimit (kontejnerë, paleta etj.) dhe të jetë i aftë të japë instruksione për ngarkimin dhe shkarkimin e mallrave (shpërndarjen e ngarkesës, grumbullimin, vendosjen, bllokimin dhe pengimin etj.);

7. të jetë i aftë të zbatojë procedurat në pajtim me rregullat mbi transportimin e mallrave dhe mbeturinave të rrezikshme sidomos ato që burojnë nga direktiva 94/55/EC, direktiva 96/35/EC;

8. të jetë i aftë të zbatojë procedurat në pajtim me rregullat e ushqimeve që prishen shpejt, sidomos ato që burojnë nga marrëveshja evropiane mbi transportin ndërkombëtar të mallrave ushqimore delikate dhe pajisjet speciale që përdoren në të tilla transporte (ATP);

9. të jetë i aftë të zbatojë procedurat në pajtim me rregullat në transportin e kafshëve të gjalla.

H. Siguria rrugore

Transporti i rrugor i mallrave dhe udhëtarëve

Kandidati duhet, në veçanti:

1. të dijë çfarë kualifikimesh kërkohen për drejtuesit e mjeteve (leja e drejtimit, certifikata mjekësore, certifikata e përshtatshmërisë etj.);

2. të jetë i aftë të ndërmarrë hapat e nevojshëm për t'u siguruar që drejtuesit e mjeteve veprojnë në përputhje me rregullat e qarkullimit, ndalimeve dhe kufizimeve në fuqi në shtetet e ndryshme (kufizimi i shpejtësisë, përparësitë, kufizimet në pritje dhe parkime, përdorimi i dritave, sinjalet rrugore etj.);

3. të jetë i aftë t'u hartojë instruksione drejtuesve të mjeteve për kontrollin në zbatim me kërkesat e sigurisë, pajisjet dhe ngarkesat e tyre dhe në lidhje me masat parandaluese që ndërmerren;

4. të jetë i aftë të vendosë procedurat që ndiqen në rastin e aksidenteve dhe zbatimin e procedurave të përshtatshme për parandalimin ripërsëritjes të aksidenteve ose shkeljeve serioze në qarkullim;

Transporti rrugor i udhëtarëve

5. të ketë njohuri elementare të shpërndarjes së rrjetit rrugor evropian.

Materiali bazë studimor:

- ligj nr.8308, datë 18.3.1998 "Për transportet rrugore", i ndryshuar;

- ligj nr.8378, datë 22.7.1998 "Kodi Rrugor i Republikës së Shqipërisë";

- ligj nr.9901, datë 14.4.2008 "Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare";
- ligj nr.9723, datë 3.5.2007 "Për qendrën kombëtare të regjistrimit";
- ligj nr.9975, datë 28.7.2008 "Për taksat kombëtare";
- ligj nr.7961, datë 12.7.1995 "Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë", ndryshuar me ligjin 9125, datë 29.7.2003;
- ligj nr.8017, datë 25.10.1995 "Për procedurat e falimentimit";
- ligj nr.7928, datë 27.4.1995 "Për tatimin mbi vlerën e shtuar", aktet në zbatim;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr.325, datë 19.3.2008 "Për miratimin e rregullave për pranimin në veprimtarinë e operatorit të transportit rrugor të mallrave dhe udhëtarëve, si dhe për njohjen e dokumenteve zyrtare, të caktuara për këta operatorë";
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr.1243, datë 10.9.2008 "Për miratimin e rregullores për organizimin e kohës së punës së personave, që kryejnë transport rrugor, për orët e drejtuesve të mjeteve dhe pajisjet e regjistrimit;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr.153, datë 7.4.2000 "Për miratimin e rregullores së zbatimit të Kodit Rrugor";
- Konventa mbi kontratën për transportuesit ndërkombëtarë rrugorë të mallrave, CMR; protokoli i konventës;
- Konventa TIR dhe marrëveshjet bilaterale në transportin rrugor;
- Direktiva 94/55/EC, direktiva 96/35/EC (ose marrëveshja evropiane e transportit ndërkombëtar rrugor të mallrave të rrezikshme, ADR);
- Marrëveshja evropiane mbi transportin ndërkombëtar të mallrave ushqimore delikate dhe pajisjet speciale që përdoren në të tilla transporte (ATP);
- Konventa, që lidhet me punën e ekuipazheve në transportin ndërkombëtar rrugor, (AETR);
- Marrëveshja mbi transportin ndërkombëtar rrugor të rastit të udhëtarëve me autobus (marrëveshja Interbus).